

EXAMENSARBETE

Våren 2010
Lärarytbildningen

Intresseväckande sex- och samlevnadsundervisning

- för elever på högstadiet, sedd ur ett elevperspektiv.

Författare
Linda Elovsson
Helen Rosenqvist

Handledare
Göran Brante

Intresseväckande sex- och samlevnadsundervisning

- för elever på högstadiet, sedd ur ett elevperspektiv.

Abstract

I dagens samhälle har ungdomar allvarliga hälso- och sociala problemrelaterade till sexuellt överförbara sjukdomar, vilket är en av anledningarna till varför undervisningen inom sex och samlevnad behövs. Elever får sin primära kunskap inom sex och samlevnad från skolan, men de uppger att de inte har någon användning för dessa kunskaper. Syftet är att undersöka elevers intresse inom sex och samlevnad i högstadiet, för att få en uppfattning om vad elever önskar för kunskaper inom området.

Undersökningen genomfördes med två olika enkäter som 223 elever i högstadiet besvarade. Den första enkäten bestod av både öppna och slutna frågor och den andra enkäten bestod enbart av slutna frågor. Killarna i undersökningen ville inte läsa om "sexuella läggningar" eller ansåg att det borde tas upp i skolans undervisning. Tjejerna var överlag mer positiva till att ta upp området sex och samlevnad i skolan likväl positiva till att få mer kunskaper inom kategorierna. Kategorierna som respondenterna visade störst intresse för att veta mer om var "sexuellt umgänge" och "samlevnad". Resultatet visade att respondenterna överlag inte är intresserade av området sex och samlevnad, men samtidigt visar resultatet att respondenterna tycker det är viktigt att ta upp området i skolan.

Ämnesord:

Sex och samlevnad, intresseväckande, undervisning, högstadiet, tjejer och killar.

Innehållsförteckning:

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Problemformulering.....	5
2. Litteraturgenomgång.....	6
2.1 Dagens undervisning	6
2.1.1 Kursböcker.....	7
2.2 Läroplan och kursplaner.....	7
2.2.1 Den nya skolreformen.....	8
2.2.2 Viktigt med sex- och samlevnadsundervisning.....	8
2.3 Sexuell hälsa.....	9
2.4 En trygg arbetsmiljö och lärare.....	10
2.5 Statistik	11
2.6 Elevperspektivet	12
3. Empirisk del	14
3.1 Etiska övervägande.....	14
3.2 Avgränsningar	14
3.3 Metodval	14
3.4 Genomförande	15
3.4.1 Första undersökningen	15
3.4.2 Andra undersökningen.....	16
4. Resultatanalys	18
4.1 Undervisningen i skolan utgår endast från kursböckerna	18
4.2. Respondenterna är <i>inte</i> intresserade av sex och samlevnad	21
4.3 Respondenterna <i>vill ha</i> mer kunskap	24
4.4 Resultatet ger dubbelt budskap.....	25
4.5 Kategorierna bör tas upp i skolan.....	26
4.6 Respondenterna visar fortfarande ett lågt intresse	27
5. Diskussion	30
5.1 Metoddiskussion	30
5.2 Resultatdiskussion	32
5.2.2 Goda kunskaper om preventivmedel	32
5.2.3 Skolan fostrar eleverna in i heterosexaliteten	33
5.2.5 Slutsats	34
6. Sammanfattning.....	36
7. Referenser	37
BILAGA 1:.....	40
BILAGA 2:.....	41
BILAGA 3:.....	44

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Många ungdomar har allvarliga hälso- och sociala problem relaterade till sexuellt överförbara sjukdomar. Det är nödvändigt med förändringar för att främja den sexuella hälsan hos ungdomar och för att uppnå ett långsiktigt resultat (Shoveller, Johnson, Savoy & Pietersma, 2006), vilket är en av anledningarna till varför undervisningen inom sex och samlevnad behövs. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo94) nämns att området vilar på rektorns ansvar att ämnesintegrera, och i biologins kursplan finns utsatta mål att uppnå för sex- och samlevnadsundervisningen. Det blir viktigt att diskutera detta område ur en utbildningsvetenskaplig utgångspunkt eftersom det ligger på rektorns ansvar att lärare ämnesintegrerar sex och samlevnad (Skolverket, 1994), även om det inte står i de olika ämnenas kursplan.

93 % av ungdomar svarade på en undersökning att de haft sexualundervisning i skolan, men 80 % av dem menade att de inte haft någon användning av det de lärt sig på dessa lektioner (Hillier & Mitchell, 2008). Undervisningen utgår från läroboken (Nelson, 2006) och det kan vara anledningen till att så många ansåg att de inte lärt sig något på undervisningen om sex och samlevnad. Eleverna anser att diskussioner ger en bättre kunskap (Bäckman, 2003) och det kan därför vara bra att föra in diskussioner i undervisningen och inte enbart utgå från läroboken. En annan orsak till att eleverna känner att de inte får användbara kunskaper i skolundervisningen kan vara att den nuvarande lärarutbildningen inte kräver att det finns någon kurs i sex och samlevnad med i lärarutbildningen, vilket skulle kunna medföra brist i kunskaper inom området hos lärare när de är färdigutbildade.

Barnkonventionen (Unicef, 1989) menar på att barn fritt skall få uttrycka sina åsikter om allt som rör dem själva och där av deras utbildning, därför är uppsatsen sedd ur ett elev-/barnperspektiv. Även om det var länge sedan barnkonventionen grundade påståendet om barns rättigheter så är det ändå något organisationen står för idag. Det är elevernas intresse inom sex och samlevnad som kommer att eftersökas. En ytterligare anledning till det valda barnperspektivet är att Selberg (1999) säger att elever med inflytande på sin undervisning får ett bättre och öppnare förhållande till sin lärare, vilket kan anses viktigt för en bra sex- och samlevnadsundervisning (Allan,

Atkinson, Brace, DePalma, Hemingway, 2008). Forsberg (2000) säger att två av tre som deltog i en undersökning ville att deras inflytande skulle vidgas, framför allt betonas innehållet i undervisningen som en viktig aspekt. Selberg (1999) menar att ett större elevinflytande resulterar i en mer aktiv process av lärande, som i sin tur ger en djupare och bredare kunskap. Detta kan tolkas som att även kunskapsutvecklingen stärks av ett större inflytande.

1.2 Syfte

Grunden för syftet i uppsatsen är att det förekommer sexuella hälsoproblem bland ungdomar. Vi menar också att det finns forskning som pekar mot att elevinflytande leder till ett större intresse och motivation för lärande, därmed är det viktigt att undersöka hur ungdomar ser på sexualundervisning, samt vad de anser ska ingå i en sådan. Därmed kan undersökningen också sägas ha ett elevperspektiv.

För att ge eleverna en användbar undervisning inom området sex och samlevnad ska en undersökning göras om vad elever vill lära sig mer om och vad de finner intressant, inom området.

Syftet är att undersöka elevers intresse inom sex och samlevnad i högstadiet, för att få en uppfattning om vad elever önskar för kunskaper inom området. Därmed kan det tänkas att lärare kan dra nytta av materialet och förbättra innehållet i skolans undervisning.

1.3 Problemformulering

Undersökningen utgår från följande problemformulering:

- Vad är tjejer och killar i högstadiet intresserade av, inom sex och samlevnad?
- Vad anser tjejer och killar i högstadiet att de behöver mer kunskaper om, inom sex och samlevnad?

2. Litteraturgenomgång

2.1 Dagens undervisning

Enligt Bäckman (2003) bör sex- och samlevnadsundervisningen vara baserad på samtal och diskussioner. Nelson (2006) säger att idag bygger undervisningen på lärobokens innehåll. Att böckerna används kan då innebära att undervisningen blir mer en upplysning från läraren än en diskussion mellan eleverna. Vidare förklarar Nelson (2006) att läroboken är viktig för lärare, den används vid planering och undervisning. Däremot anser eleverna att läroboken är ointressant och använder den enbart för att klara prov, så både elever och forskare kritiserar läroboken. Varken lärare eller elever använder läroboken i ett sociokulturellt perspektiv (Nelson, 2006), som av många pedagoger kan anses som den bästa.

Powell (2008) säger att ungdomars främsta källa till sexualupplysningen är lektionerna i skolan. Hillier (et al, 2008) menar att eleverna inte haft någon nytta av just skolans undervisning. Det kan upplevas oroväckande att elevernas främsta källa till kunskap i sex och samlevnad är skolan, men att eleverna inte känner sig kunna dra nytta av just denna kunskap. I och med att skolan, inom detta område är så pass viktig för ungdomars lärande borde innehållet i undervisningen ses över. Ännu en anledning till att innehållet i undervisningen är mindre bra är för att det vanligtvis är de heterosexuella aspekterna som tas upp kring sex och därmed missgynnas de homosexuella ungdomarna (Hillier et al, 2008).

Homosexuella ungdomar uppger att de fått sina mesta kunskaper från internet, vilket bland heterosexuella ungdomar inte anses som en säker källa. Trenden visar att skolor har blivit bättre på att undervisa om homosexuellt sex men att det är fortfarande ett stort problem. Homosexuella ungdomar är ofta sexuellt aktiva tidigare än heterosexuella och är i en större risk för att få sexuellt överförbara sjukdomar. Kunskaperna till denna målgrupp, de homosexuella ungdomarna, är därför ännu viktigare att de når ungdomarna och att kunskaperna kommer ut tidigt (Hillier et al, 2008).

2.1.1 Kursböcker

I tre kursböcker för biologi tar samtliga upp "puberteten", "könsorganen", "det sexuella samlivet", "preventivmedel", "abort" och "sjukdomar" (Henriksson, 2002; Andréasson, Bondeson, Forsberg, Gedda, Luksepp, Zachrisson, 1993; Fabricius, Holm, Mårtensson, Nilsson, Nystrand, 2006). Böckerna är vetenskapligt skrivna med fokus på de fysiska aspekterna, det vill säga hur kroppen fungerar. Det står lite eller ingenting alls om känslor, och böckerna kan inte sägas öppna upp för diskussion. Böckerna tar upp sexuella läggningar, så som homosexualitet, bisexualitet eller transexualitet (HBT), men då endast i ett kort stycke, och endast med informationen att det finns. Kursböckerna kan tyckas att de har ett för tunt innehåll för att ge eleverna någon djupare kunskap. Om eleverna tappar intresset tar de inte till sig den kunskapen som läraren vill förmedla (Selberg, 1999). Det bristande innehållet om sex och samlevnad i kursböckerna kan därför medföra att eleverna tappar intresset för området och då inte får några djupare kunskaper.

2.2 Läroplan och kursplaner

När kursplanerna för högstadiet granskas, så är det endast biologin som har sex och samlevnad som mål att uppfyllas. Det står i kursplanen för biologi att elever efter avslutad nionde klass skall ha kunskap om befruktning, sexuallivet, preventivmetoder och sexuellt överförbara sjukdomar (Skolverket, 2000) Med denna nyförvärvade kunskap skall varje elev kunna föra resonemang och visa hänsyn för andras uppfattningar (e.e). Inte i någon annan kursplan nämns det att eleverna skall ha kunskap om sex och samlevnad. Utan kursplan eller mål kan det tyckas vara svårt att ta upp sex och samlevnad i respektive ämne, för att ämnesintegrera. Det blir rektorns ansvar att ämnesintegreringen sker, vilket kan bli problematiskt på större skolor och utan dessa mål kan undervisningen skilja från en skola till en annan.

Även om kursböckerna tar upp precis det innehållet som står i kursplanen för biologi om sex och samlevnad så behövs det mer utförligt innehåll för att uppfylla läroplanen övriga mål. För att djupare gå in och tolka skolplanen kan tendenser av sex och samlevnads- området finnas. Det står bland annat att "människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall

gestalta och förmedla” (Skolverket, 1994, sidan 3). I sex och samlevnad berörs sexuella minoriteter i samhället, så som HBT. Det är viktigt att utifrån läroplanen visa för eleverna alla människors rätt till lika värde i vårt samhälle, oavsett sexuell läggning. Det står nämligen specifikt i Lpo94 att ”ingen skall i skolan utsättas för diskriminering på grund av [...] sexuell läggning [...] eller för annan kränkande behandling”, vidare nämns det att trakasserier eller kränkningar skall hindras (Skolverket, 1994, sidan 3).

Det nämns till sist i Lpo94 att eleverna skall ha ”grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa, samt har förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan...” (Skolverket, 1998, sidan 10). Så med andra ord är det viktigt med en bra undervisning inom sex och samlevnad, detta ingår också i ett av socialstyrelsens mål. Regeringen skriver ”En trygg sexualitet, fri från fördomar, diskriminering, tvång och våld, är hälsosam” (Socialdepartementet, 2002, sidan 76). Helhetssynen på sexualiteten i samhället är viktig, eftersom synen utgör de fördomar som finns mot HBT, som ger en ohälsa som följd (Socialdepartementet, 2002). Så hela samhället skall sträva efter ett samhälle fritt från diskriminering, inte enbart skolan, även om det kan anses som en bra start för området.

2.2.1 Den nya skolreformen

Utbildningsdepartementet har gett ut en proposition om en ny läroplan för grundskolan, eftersom det anses att den gamla inte är tydlig nog i sina mål om vad eleverna skall lära sig och att systemet är svårt att förstå. Lärare förbereds inte heller i sin utbildning hur de ska arbeta med målen (Utbildningsdepartementet, 2008). I den nya läroplanen skall det vara tydligare vad som är syftet med ämnet, vad eleverna skall lära sig och huvudsakligt innehåll i varje ämne. Betygskalan skall vara graderad i fler steg än vad den är idag. Varje ämne skall få tydligare mål och kunskapskrav. Det nämns ingenstans i propositionen (e.e) att sex- och samlevnadsundervisningen skall få tydligare riktlinjer, vilket känns som en stor besvikelse då detta ämne är viktigt.

2.2.2 Viktigt med sex- och samlevnadsundervisning

Skolan är en plats där alla ungdomar vistas, därför kan det vara bra att upplysningen kring sex sker just där. Powell (2008) berättar att ungdomar kan få bra information

från sina föräldrar medan många inte har samma trygga relation. En hel del elever pratar nämligen aldrig om sex och förhållande med sina föräldrar. Att inte alla pratar med sina föräldrar kan bero på att det av många anses vara ett pinsamt ämne, flera ungdomar kan också tycka att det känns för privat att diskutera ämnet med familjen. Powell (2008) menar att det dock skiljer sig väldigt från individ till individ om de får sin information från föräldrar, kamrater eller andra källor. Vidare säger författaren att de flesta anger "lektioner i skolan" som främsta källa, följt av "kamrater", "tv", "filmer", "tidningar", "böcker". "Lärare" kommer inte förrän på 13:e plats. Det som kan diskuteras är vem som ger eleverna kunskaper på lektionerna om det inte är läraren eftersom denne kommer på 13:e plats.

Majoriteten av befolkningen i vårt samhälle har sedan länge en heterosexuell läggning, medan HBT fortfarande är minoriteter. Skillnader mellan dessa minoriteter och majoriteter av sexuella läggningar kan vara en av orsakerna till Allans (et al, 2008) uppfattning, att barn fostras in i den allmänna normen att vara heterosexuell, vilket gör det svårt att "komma ut" eller ställa frågor om andra sexualiteter. I och med att barn fostras av skolan in i samhällets normer, ger det ännu ett argument till varför undervisningens innehåll är så viktigt, skolan borde arbeta och normalisera de sexualiteter som är minoriteter, vilket även kan tolkas i Lpo94 (Skolverket, 1994). Hillier (et al, 2008) är inne på samma tankegång kring heterosexuellas stora utrymme i samhället. Författarna menar att de flesta ungdomar har lärt sig om heterosexuellt sex genom skolan eller familjen, men väldigt få har fått kunskaper om homosexualitet.

2.3 Sexuell hälsa

För att kunna förstå begreppet reproduktiv och sexuell hälsa bör begreppet "hälsa" definieras. WHO (1948) definition är "fysiskt, känslomässigt, mentalt och socialt välbefinnande". Det är längesen definitionen utarbetades, men den är fortfarande aktuell.

Dagens regering föreskrev en proposition kring vår folkhälsa, *en förnyad folkhälsopolitik* (Socialdepartementet, 2007) där läggs fokus på undervisningen. Regeringen skriver att det behövs kunskap om sexualvanor, attityder och värderingar kring sexualitet för att utforma ett bra arbete. Att regeringen framhåller sådana

aspekter kan tolkas som att det fattas en tydlig kartläggning kring människor som jobbar med sexualupplysning och deras attityder. Vidare skrivs det att även en studie kring ungdomsmottagningen arbete skall göras, också eventuella åtgärder för förbättring skall rapporteras (e.e). Stor fokus ligger på skolans arbete med ungdomar, men även de organisationerna utanför skolan har stor betydelse. De som jobbar med sexualupplysning måste ha de rätta attityderna för att kunna förmedla socialdepartementets mål, en god sexuell och reproduktiv hälsa. Med hjälp av skolans värdegrund kan lärarna förhoppningsvis utveckla sitt sätt att förmedla sex och samlevnad på ett bättre sätt, därför bör skolan ha det största ansvaret för sexualupplysningen i vårt samhälle.

För att mer gå in på innebörden av begreppet sexuell hälsa, menar folkhälsoinstitutet (fhi) att det är "en trygg sexualitet, fri från fördomar, diskriminering, tvång och våld är hälsosamt" (Statens folkhälsoinstitut, 2009). I boken *Ungdomar sexualitet och relationer* pratas det om att goda sexuella vanor hos människan ger en god sexuell hälsa. Med goda vanor menas bland annat att preventivmedel skall användas för att minska sexuellt överförbara sjukdomar och oönskade graviditeter (Magnusson, Häggström-Nordin, 2009).

Jonsson och Petterson (2009) skriver att folkhälsoinstitutet beskriver reproduktiv hälsa med begrepp som sexuell hälsa, reproduktiv frihet och en säker graviditet och förlossning. Det som kan sammanfattas med begreppen är att sexuell och reproduktiv hälsa innebär att gemene man skall må bra ur alla aspekter när det kommer till sexualitet och reproduktion, exempelvis ska en graviditet aldrig utsätta den havande eller fostret för någon form av fara. För att kunna uppnå sexuell och reproduktiv hälsa krävs det kunskaper om sex och samlevnad.

2.4 En trygg arbetsmiljö och lärare

Det är vanligt för ungdomar att ha frågor och oro om sin sexuella hälsa. Det är därför viktigt med väsentlig fortbildning och support för lärare som undervisar i detta ämne för att kunna angripa ämnet bra (Kang, Quine, 2007). Ungdomar behöver en trygg miljö för att kunna ställa sina intima frågor, och oftast finns denna trygga miljö inte i skolan (Allan et al, 2008). Allen (2009) menar att den bästa läraren i sex och samlevnad är kunnig i ämnet och att eleverna vill ha en lärare som kan relatera till

unga människor. Det var alltså inte de unga lärarna som var de bästa, utan snarare de lärare som bäst kunde relatera till ungdomar. Selberg (1999) menar också att en elevgrupp som har ett stort inflytande på sin undervisning har ett närmre förhållande till sin lärare och vågar därmed fråga om saker som är viktiga för dem. Ett stort elevinflytande ökar alltså elevernas förtroende för läraren, vilket är viktigt i sex- och samlevnadsundervisningen där eleverna kan ha många intima frågor att ställa. Andra egenskaper som värdesattes var lärarens förmåga att berätta om personliga erfarenheter. Läraren måste kunna bjuda på sig själv och berätta om sig själv för att få eleverna att öppna upp och fråga saker de verkligen vill veta (Allan et al, 2008). Läraren kan tänkas vara personlig utan att för den delen vara privat. Eleverna uttryckte också att det var viktigt att känna sig trygga med sin lärare i dessa frågor, men att det ibland var bättre med en helt anonym lärare som man inte skulle träffa igen senare (Allen, 2009). Läraren måste också kunna lämna sin bekvämlighetszon för att kunna genomföra en bra sex- och samlevnadsundervisning eftersom läraren då välkomnar andra synsätt och funderingar som kanske aldrig skulle ha funnits i lärarens medvetande annars (Trimble, 2009). Det kan därför vara bra att blanda undervisningen med lärare som eleverna känner sig trygga med och till exempel anonyma informatörer utifrån skolan.

Ungdomars kunskaper i ämnet sex och samlevnad delas upp i två delar av Allen (2005). Delarna kallas *officiella diskurser* och *erotiska diskurser*. De officiella diskurserna är de kunskaperna eleverna får från skolan och innehåller information om könssjukdomar och preventivmedel. I den erotiska diskursen finns kunskaper de får genom att prata med varandra och genom egna erfarenheter och dessa kunskaper värdesätter ungdomar mycket högre (e.e). Kunskaperna i den erotiska diskursen är mer trolig att ge insikter om emotionella frågor och sexuell kunskap (Trimble, 2009). Det kan därför tänkas vara bra att låta elever föra diskussioner sins emellan, där läraren finns som stöd och hjälp. Läraren tillför kunskaper i frågor där eleverna inte har svaren. Det kan vara bra att ta in denna diskurs i undervisningen eftersom den ger eleverna en djupare kunskap.

2.5 Statistik

Media ger ungdomar en stor möjlighet att interagera i olika forum och undersökningar visar att sex är ett stort ämne i dessa diskussioner. 92 % av frågor ställda av

ungdomar till ett radioprogram gällde sex (Kang et al, 2007). Eftersom ungdomarna diskuterar sex i olika forum i media kan det vara bra om de har någon vuxen att ställa frågorna som dyker upp i dessa diskussioner till. Läraren är den vuxna person förutom föräldrarna som eleverna träffar dagligen och kan ställa sina frågor till. Det har också visats att elever vill läsa om sex och samlevnad (Oscarsson, Jidesjö, Strömdahl, Karlsson, 2009). När elever själva fick rangordna vad de helst vill läsa om i naturkunskap låg sex, samlevnad och hälsa i topp. Ungdomar är alltså intresserade av att diskutera och lära sig om sex. Detta borde lärare använda sig av för att öka elevernas kunskaper om sex.

Statistikens siffror går uppåt och en av lösningarna på det problemet kan vara att genomföra en bättre undervisning inom sex och samlevnad i skolan. Siffrorna hos socialstyrelsen (2008) visar att antal aborter hos flickor i åldrarna upp till 19 år har ökat med 56 % mellan åren 1995 till 2008. HIV har ökat både bland homosexuella och heterosexuella de senaste tio åren (Smittskyddsinstitutet, 2009). Gonorré har ökat med 3,3 procentenheter bland ungdomar 15-19 år (Smittskyddsinstitutet, 2008a) och klamydia har ökat med 5,3 procentenheter i samma åldersgrupp under de senaste tio åren (Smittskyddsinstitutet, 2008b).

2.6 Elevperspektivet

Som det nämndes i bakgrunden (se kapitel 1.1) så menar barnkonventionen (Unicef, 1989) att barn fritt skall få uttrycka sina åsikter om allt som rör dem själva, där elevers utbildning kopplas in i sammanhanget. Även om det var länge sedan barnkonventionen grundade påståendet om barns rättigheter så är det ändå något organisationen står för idag. Med tanke på barns rättigheter om att få uttrycka sina åsikter om utbildningen, så är det elevernas intresse inom sex och samlevnad som kommer att eftersökas i undersökningen. Uppsatsen definition av *elevperspektiv* är att det är eleverna som står i fokus och utgångspunkten blir deras åsikter. Uppsatsens emperi bygger i och med det definierade elevperspektivet, på elevernas åsikter och deras sätt att se på området sex och samlevnad.

En ytterligare anledning till det valda elevperspektivet är att Selberg (1999) säger att elever med inflytande på sin undervisning får ett bättre och öppnare förhållande till sin lärare, vilket kan anses viktigt för en bra sex- och samlevnadsundervisning (Allan, Atkinson, Brace, DePalma, Hemingway, 2008). Forsberg (2000) säger att två av

tre som deltog i en undersökning ville att deras inflytande skulle vidgas, framför allt betonas innehållet i undervisningen som en viktig aspekt. Selberg (1999) menar att ett större elevinflytande resulterar i en mer aktiv process av lärande, som i sin tur ger en djupare och bredare kunskap. Detta kan tolkas som att även kunskapsutvecklingen stärks av ett större inflytande.

3. Empirisk del

3.1 Etiska övervägande

Enligt vetenskapsrådet (2002) så finns det forskningsetiska regler att följa, informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Respondenterna som deltog i undersökningen fick muntlig information om vad undersökningen skulle användas till, som då uppfyller informationskravet (e.e.). Ett brev (se bilaga 1) lämnades ut innan undersökningen, så eleverna fick chansen att överväga sitt deltagande. Brevet innehöll information om konfidentialitetskravet, att respondenterna är anonyma och nyttjandekravet, att respondenternas svar kommer att användas till uppsatsen (e.e). Brevet lämnades även som en information till föräldrarna, eftersom respondenterna inte var myndiga. Samtyckeskravet kräver att deltagarna i undersökningen själva skall få avgöra om det vill delta i undersökningen (e.e). Samanlagt fick alltså eleverna både muntligt information och skriftlig information genom brevet, om att det var helt frivilligt att delta i undersökningen och att de kunde välja att avstå från att delta. Fyra elever valde att inte vara med i undersökningen, så samtyckeskravet kan anses vara förmedlat till eleverna.

3.2 Avgränsningar

Enkätundersökningarna genomfördes på tre grundskolor i en medelstor kommun i Skåne. Klasserna som genomförde enkäterna valdes efter vilka lärare som hade tid att genomföra enkäten, eftersom undersökningen gjordes under lektionstid. Lärarna som tillfrågades hade elever i högstadiet. Första delen av undersökningen (bilaga 2) genomfördes i fyra klasser med totalt 105 elever och andra delen av undersökningen (bilaga 3) genomfördes i fem klasser med totalt 118 elever.

Orsaken att fler skolor valdes var för att de tillfrågade lärarna inte hade fler klasser att tillhandahålla för undersökningen.

3.3 Metodval

En strukturerad enkät valdes för undersökningen. Sex och samlevnad kan anses vara ett känsligt område och enkäter kan uppfattas som lättare för respondenten att svara på, än att ha ett muntligt samtal med en intervjuare (Ejlertsson, 1996). En

annan sak som kan anses positivt med enkäter är att alla respondenter får samma frågor och alla svar kan då sammanställas på samma sätt (Trost, 2007). Det som kan tyckas vara nackdelarna med enkätundersökningar är att möjligheten att ställa följdfrågor till respondenterna försvinner, särskilt om deras svar är svårförståliga. I enkätundersökningar kan det i och med frånvaron av följdfrågor vara svårt att eliminera missförstånd hos respondenterna (Ejlertsson, 1996). Då den första enkäten (bilaga 2) genomfördes hade vissa elever tidsbrist och enkätens resultat blev motsäggande, (diskuteras i metoddiskussionen i kapitel 5.1) därför valdes det att genomföra en andra enkät (bilaga 3). Både öppna och slutna frågor valdes till den första undersökningen (bilaga 2) medan till den andra undersökningen (bilaga 3) valdes slutna frågor med givna svarsalternativ.

3.4 Genomförande

Enkäterna konstruerades utefter syftet med uppsatsen, elevers intresse inom sex och samlevnad i högstadiet, för att få en uppfattning om vad elever önskar för kunskaper inom området, och utefter de frågeställningar som uppsatsen skall svara på. Enkäterna (bilaga 2 & 3) genomfördes i pappersform av praktiska skäl, eftersom det inte fanns tillgång till datorer vid undersökningstillfällena.

Två enkäter genomfördes eftersom den första enkäten gav ett motstridigt resultat och det kunde bero på flera olika faktorer bland annat tidsbrist, anledningarna diskuteras mer utförligt i metoddiskussionen (se kapitel 5.1). Den andra enkäten genomfördes där med för att ta reda på om den första enkätens resultat var korrekt eller berodde på diverse faktorer. Alla närvarande respondenter vid lektionstillfället fick välja om de ville delta i den frivilliga enkätundersökningen eller inte, och fyra personer valde att inte delta.

3.4.1 Första undersökningen

Vid den första undersökningstillfället (bilaga 2) gjordes enkäterna med mestadels kvalitativa frågor. Respondenternas lärare befann sig i klassrummet under hela undersökningen. I två av tre klasser på den första skolan var lektionerna tjugo minuter långa och det var den tiden eleverna hade till förfogande för enkäten, den tredje klassen hade obegränsad tid. På den andra skolan hade eleverna obegränsad tid på sig att svara på enkätfrågorna.

Sammanlagt delades den första enkäten (bilaga 2) ut till 105 elever varav alla närvarande respondenter valde att svara på enkäten. Råmaterialet av undersökningen är de insamlade enkäterna och sekundärmaterialet är datautskriften och tabeller (Bjurwill, 2001). Enkäterna sammanställdes innan de analyserades. Sammanställningen gick till så att svaren sammanfattades för varje enskild fråga och efter kön för att sedan kategoriseras i valda underrubriker.

Analysen gick till på så vis att alla svar strukturerades upp och sammanfattades, killar och tjejer separerades för att se om det fanns en betydande skillnad. Varje fråga samt kategori sammanfattades separat. På frågan om respondenternas intresse i de olika kategorierna så gjordes tabeller.

3.4.2 Andra undersökningen

Andra enkäten (bilaga 3) genomfördes med färdiga svarsalternativ som gjorde att enkäten blev lättare och snabbare att svara på för respondenterna. De elva olika kategorierna bibehölls eftersom första undersökningen (bilaga 2) gav en bra grund för att utveckla den andra enkätens (bilaga 3) svarsalternativ. Enkätens (bilaga 3) svarsalternativ varierade i antal under de olika kategorierna, eftersom det i vissa områden fanns mer att beröra än andra.

Respondenterna fick kryssa i hur intressant de ansåg att varje svarsalternativ var för just dem, i en skala 1-4 där ett var "inte intressant" och fyra var "mycket intressant". Ett jämnt antal i skalan valdes för att tvinga respondenterna att ta ställning. En ruta fanns också att kryssa i om respondenterna inte visste vad de olika alternativen betydde. Denna ruta gav också möjlighet att se var kunskapen saknas hos respondenterna. Tills sist ombads respondenterna att rangordna de elva kategorierna där ett var det område de helst ville läsa om och elva det de minst ville läsa om. Orsaken till rangordningen var för att se om överblicken stämde överens med underkategoriernas svar. Jämförelsen gjordes inte eftersom rangordningen ströks ur undersökningen då majoriteten av respondenterna missuppfattat hur de skulle rangordna.

Den andra enkäten (bilaga 3) genomfördes i fem klasser på en tredje skola. Anledningen till att det blev en klass till jämfört med första undersökningen var för att det annars inte hade funnits tillräckligt med underlag eftersom respondenterna helst

skall vara minst 100 stycken (Bjurwill, 2001) detta medförde dock att 13 färre respondenter svarade på den första enkäten (bilaga 2) än den andra enkäten (bilaga 3). De närvarande respondenterna fick välja om de ville delta i undersökningen eller inte och fyra personer valde att inte delta. Sammanlagt svarade 118 respondenter på den andra undersökningen.

Respondenternas ordinarie lärare fanns även denna gång i klassrummet under hela undersökningen. Resultatet av den andra enkäten (bilaga 3) sammanställdes fråga för fråga, uppdelat på kön och ett medelvärde av de graderade svaren för varje kategori räknades ut. Till exempel kategorin "sjukdomar" hade nio underrubriker (se bilaga 3). Sammanlagt i dessa nio underrubriker fanns 172 svar på nummer ett i intresseskalan. Det fanns 50 svar på nummer två, 76 svar på nummer tre och 27 svar på nummer fyra. För att räkna ut medelvärdet för intresset inom denna kategori delades antalet svar med värdet på svaren:

$$\frac{(172 \times 1) + (50 \times 2) + (76 \times 3) + (27 \times 4)}{172 + 50 + 76 + 27} = 1,88$$

Medelvärdena fördes sedan in i ett diagram (diagram 1) för att jämföra intresset för de olika kategorierna med varandra. De respondenter som inte visste vad något betydde uteslöts i beräkningen för medelvärdet. För att se fördelningen mellan de olika svarsalternativen inom varje kategori gjordes ett annat diagram (diagram 2) där också svaret "vet inte vad det betyder" finns med.

4. Resultatanalys

Här presenteras först svaren från frågorna i enkät ett (bilaga 2) under rubrikerna 4.1-4.5. Eftersom enkät ett gav ett motsägande resultat, respondenterna var inte intresserade av sex- och samlevnadsundervisningen men samtidigt säger de att dem vill ha mer kunskap (se stycke 4.4), så gjordes enkät två (bilaga 3). Resultatet från enkät två presenteras i sista stycket (se stycke 4.6).

4.1 Undervisningen i skolan utgår endast från kursböckerna

Några av respondenterna svarade att de läst om "det mesta" och "allt" i sin undervisning, vilket kan tolkas som att de anser sig ha all kunskap de behöver inom kategorin. Samtidigt svarade några respondenter att de läst om "inget" och således inte fått någon undervisning inom kategorin och vissa valde att inte ge något svar alls. De svar som preciserades är presenterade i tabell 1.

Olika kategoriseringar gjordes under varje kategori (se tabell 1). För "kroppen" svarade respondenterna lika mellan tjejer och killar, där valdes exemplen att sammanställas under svaren "kroppens funktion", där svar sammanfattades som hör till kroppens uppbyggnad och hur den fungerar. "Sex och sjukdomar" blev ett annat svar som sammanfattar respondenters svar som är mer kopplade till sjukdomar, både sexuellt överförbara likväl andra sjukdomar, och allmänna sexområden så som orgasm och befruktning. Tredje svarskategori sammanfattas under namnet "puberteten", här sammanfattas alla respondenters svar som på ett eller annat sätt kan kopplas till ungdomars pubertet utveckling.

Andra kategorin, sexuella umgängen, inom området sex och samlevnad skiljde sig åt mellan tjejer och killar. Killarnas exempel sammanställdes under svaren "olika sätt att ha sex" exempelvis oralsex, och "övergrepp" exempelvis våldtäckt. Att killarna valde att benämna ett sexuellt umgänge med övergrepp var förvånande, då dessa begrepp kanske inte är det första som kopplas ihop. Men givetvis kan en våldtäckt klassas som ett ofrivilligt sexuellt umgänge. Tjejerna nämnde också olika sätt att ha sex på men till skillnad från "övergrepp" så nämnde tjejerna mer begrepp kopplat till förspel.

Tabell 1: tabellen visar respektive kategoris svar, uppdelat mellan tjejer och killar vid sådan skillnad. "Svar" visar de kategoriseringar som gjordes vid analysen. "Exempel" är exempel på hur respondenterna svarade.

Kategori:	Kön:	Svar:	Exempel:
1. kroppen	killar och tjejer	kroppens funktion	"könsorgan" "blodets kretslopp"
		sex och sjukdomar	"könssjukdomar" "sex" "orgasm"
		puberteten	"menstruation" "känslor" "utveckling"
2. sexuella umgängen	killar	olika sätt att ha sex	"oralsex" "vanligt sex" "anal sex"
		övergrepp	"våldtäckt"
	tjejer	olika sätt att ha sex	"oralsex" "vanligt sex" "anal sex"
		förspel	"petting" "onani"
3. samlevnad	killar och tjejer	familj	"giftemål" "skiljsmässa" "sambo"
		relationer	"singel" "att vara tillsammans"
		kulturer	"homosexualitet" "andra religioner"
4. reproduktion	killar och tjejer	fosterutveckling	"befruktning" "fosterutveckling"
		graviditet	"menstruation" "chans/risk att bli med barn" "abort"
5. religion	killar	<Nej	
		>Ja	
	tjejer	>Nej	
		<Ja	
6. övergrepp	killar och tjejer	våldtäckt	"våldtäckt" "en film" "orsak till att man blir våldtagen"
		straff	"olagligt" "rättsprocess" "straff"
7. Preventivmedel	killar och tjejer	akuta preventivmedel	"avbrutet samlag" "dagen-efter-piller"
		andra preventivmedel	"kondom" "alvedon" "p-piller" "p-kudde"
8. könssjukdomar	killar och tjejer	sjukdomar	"gonorré" "HIV" "klamydia"
9. sexuella läggningar	killar och tjejer	HBT & heterosexuallitet	"böj" "flata"
		andra läggningar	"knulla djur" "pedofil"
10. sexuella hjälpmedel	killar	kvinnliga hjälpmedel	"dildo" "glidmedel"
		manliga hjälpmedel	"viagra" "docka" "lösfitta"
	tjejer	kvinnliga hjälpmedel	"dildo" "vibrator"
		manliga hjälpmedel	"viagra"
		gemensamma hjälpmedel	"massageolja" "lack och läder" "leksaker"
11. sexrelaterade jobb	killar och tjejer	prostitution	"hora" "hallick"
		pornografi	"porrfilm" "strippa"

Under tredje kategorin samlevnad, var killarna och tjejerna överens om de exempel som gavs kunde sammanställas under svaren "familj", "relationer" och "kulturer". "Familj" handlar om de respondenternas svar kring familjerelaterade frågor och "relationer" är relationsrelaterade svar från respondenterna. "Kulturer" handlar om svar från respondenterna om till exempel frågor kring hur det är att leva som homosexuell och hur andra religioner utöver kristendom ser på sex. Att killarna och tjejerna var överens kan tyda på att de tolkar kategorin lika. Det kan vara så att det är svårt för respondenterna att komma ihåg vad det tidigare läses om men att det under denna kategori kom ihåg likadant.

För reproduktion svarade tjejer och killar likadant och svarskategorierna blev "fosterutveckling" som berör hur ett barn blir till och hur fostret utvecklas. Under svarskategorierna "graviditet" tas områden upp om risker/chanser att bli gravid, aborter och menstruation, alltså inte det som händer i kroppen vid befruktning och processer där efter.

Under kategorin religion fick respondenterna en fråga om de diskuterat religion tillsammans med sex, därför presenteras endast hur respondenterna svarade nej eller ja i förhållande till frågan. Antalet är inte utskrivet utan mer huruvida majoriteten killarna respektive tjejerna svarade. Killarna anser sig inte ha ämnesintegrerar religion med sex och samlevnad, medan tjejerna tycker att det har det. Antingen har lektionerna delats upp mellan kön så undervisningen har skiljts åt, eller så kommer respondenterna ihåg olika, vilket kan vara anledningarna till att de svarade olika. En tredje orsak kan vara att respondenterna har svårt att koppla ihop vad begreppet betyder och vad som frågas efter.

"Våldtäckt" och "straff" blev det svars kategoriseringar under kategorin övergrepp. Både tjejerna och killarna svarade samma. Många av respondenterna svarade "en film", eftersom denna film handlade om hur en tjej blir våldtagen så hamnade detta svar under svarskategorierna "våldtäckt". Respondenterna har läst om vad som händer med dem som begår våldtäckt och den rättsliga processen, dessa svar sammanfattas under "straff". Övergrepp kan vara ett känsligt och laddat ämne så det va bra att respondenterna var överrens om hur de svarade vilket höjer trovärdigheten att de haft denna kategori i skolans undervisning.

Både tjejerna och killarna anser att de läst om samtliga preventivmedel på marknaden. Alla svar som respondenterna namngav delades därför upp i svarskategorierna "akuta preventivmedel" och "andra preventivmedel". De svar som utmärkte sig på frågan om vad de läst om tidigare var just inom kategorin "preventivmedel". Respondenterna kunde en väldig massa olika preventivmedel. Om de sedan visste hur de användes eller hur de fungerade frågades inte efter, men det kan ses som positivt att respondenterna kan så många olika alternativ.

Under kategorin könssjukdomar gjordes endast en svarskategori, "sjukdomar", eftersom respondenterna angav alla de könssjukdomar de läst om tidigare och ingen

annan andledning mycket väl att de läst om sjukdomar tidigare. Svartalternativen kan tydligt kopplas ihop med de kursböcker som undersöktes, respondenterna nämnde nämligen ungefär de sjukdomar som stod nämna (Andréasson, et al, 1993 & Henriksson, 2002).

Sexuella läggningar fick svarskategorierna "HBT & heterosexuallitet", där svaren som till exempel "bög" räknas in. "Andra sexualiteter" är de som inte räknas in inom HBT eller heterosexuallitet så som tidelag. HBT är det vanligaste som diskuteras i skolan så det var inte förvånande att dessa sexualiteter nämndes.

Kategorin sexuella hjälpmedel svarade både tjejer och killar på så vis att svarskategorierna "manliga hjälpmedel" och "kvinnlige hjälpmedel" gjordes. Tjejerna svarade även på så vis att de fick en till svarskategori "gemensamma hjälpmedel", där hjälpmedel klassade för både tjejer och killar räknas in, exempelvis massageolja.

Sista kategorin inom området sex och samlevnad är sexrelaterade jobb, där svarade tjejer och killar likadant. Svarkategorierna "pornografi" och "prostitution" täckte de svar som respondenterna angav.

Det respondenterna svarade att de läst om tidigare i sin undervisning speglade ganska tydligt det som tas upp i kursböckerna. Det som flest respondenter hade preciserat var kategorin om kroppen och då handlade svaren om funktion, sjukdomar och puberteten. När respondenterna preciserade vad de var intresserade av så var svaren ganska lika det de angett att de redan läst om. Det kan bero på att de vill ha mer information om det de börjat läsa om, eller att de inte kan komma på något annat att skriva. Tidsbristen för respondenterna kan också vara en faktor till att de inte kände att de ville lägga tid på att fundera, eftersom de ville göra färdigt enkäten.

4.2. Respondenterna är *inte* intresserade av sex och samlevnad

Majoriteten av respondenterna svarade "inget", på frågan om vad de är intresserade av att veta mer om. Några av respondenterna svarade "det mesta" eller "allt" och några gav inget svar. De få svar som var preciserade visas i tabell 2.

Tabell 2: tabellen visar de preciserade svar som angavs på frågan om respondenternas intresse inom respektive kategori. Svaren som skiljer sig mellan kön är presenterade var för sig. Om respondenterna inte preciserat något svar är raden blank. "Svar" visar de kategoriseringar som gjordes vid analysen. "Exempel" är exempel på hur respondenterna svarade.

Kategori:	Kön:	Svar:	Exempel:
1. kroppen	killar	sex och sjukdomar	"ställningar" "sjukdomar"
		kroppen och känslor	"hur kroppen funkar" "känslor" "könsorganen"
	tjejer	puberteten	"mens" "beteende" "utveckling"
		kroppen och sjukdomar	"sjukdomar" "könsjukdomar" "hur kroppen funkar"
2. sexuella umgängen	killar	olika sätt att ha sex på	"oralsex" "vanligt sex"
		njutning	"njuta"
	tjejer	olika sätt att ha sex på	"homosex"
3. samlevnad	killar	familj	"samboende" "skiljsmässor"
		relationer	"bli ihop"
	tjejer	familj	"äktenskap" "skiljsmässa" "sambo"
		kulturer	"hur andra religioner ser på sex" "homosexualitet"
4. reproduktion	killar	fosterutveckling	"foster" "födelse"
	tjejer	fosterutveckling	"foster" "födelse"
		graviditet	"missfall" "spädbarn"
5. religion	killar	religioners uppfattning om sexuellt umgänge	
	tjejer	religioners uppfattning om sexuellt umgänge	
		andra kulturers regler	"rätt och fel" "kvinnans status" "månggifte"
6. övergrepp	killar		
	tjejer	offret	"offrets situation" "orsak till att man blir våldtagen"
		straff	"rättsprocess" "hur man straffas"
7. preventivmedel	tjejer och killar	användning	"för och nackdelar" "hur dom funkar"
		statistik	"hur stor risk att bli gravid"
8. könssjukdomar	tjejer och killar	följder	"följdsjukdomar" "symtom" "botmedel"
9. sexuella läggningar	killar		
	tjejer	kulturer	"hur det är att vara homosexuell" "fördomar"
10. sexuella hjälpmedel	killar och tjejer		
11. sexrelaterade jobb	killar	prostitution	"hora"
	tjejer	statistik	"hur vanligt det är" "män i branschen"
		orsak	"varför tjejer prostituerar sig"

Under första kategorin kroppen (se tabell 2), gjordes svars-kategorin för killar "sex och sjukdomar" som handlar om sjukdomar och sexrelaterade svar. Den andra svars-kategorin som gjordes för killarna var "kroppen och känslor", som handlar om kroppens funktion och uppbyggnad och känslor relaterat till sex och samlevnad. Ingen svararskillnad mellan tjejer och killar kunde ses. Tjejerna svarade mer att de ville läsa om pubertet utvecklingen så därför gjordes svars-kategorin "puberteten". Tjejerna svarade också att de ville läsa om kroppens funktion och uppbyggnad samt sjukdomar som kan drabba kroppen, dessa svar sammanställdes under svars-kategorin "kroppen och sjukdomar". Det som kan tyckas vara intressant är att respondenterna vill veta mer om de saker de redan läst om, svaren anses likna de svar respondenterna svarade på om vad de läst tidigare.

Andra kategorin sexuella umgängen svarade tjejerna och killarna lika på så vis att de klassades under svars-kategorin "olika sätt att ha sex på", där anger respondenterna att de vill läsa om olika sätt man kan ha sex på till exempelvis oralsex. Killarna nämner också att de vill läsa om njutning, som blev svars-katrgorin "njutning".

Under tredje kategorin samlevnad ville både tjejer och killar läsa om familjerelationer som exempelvis skilsmässa, dessa synpunkter från respondenterna sammanställdes under svars-kategorin "familj". Killarna vill också läsa om bland annat hur man blir ihop och andra relationsfrågor, svars-kategorin "relationer". Tjejerna ville läsa om hur andra religioner ser på sex och förhållanden, svars-kategori "kulturer".

För reproduktion ville både tjejer och killar läsa om fostret och födseln, svars-kategori "fosterutveckling". Tjejerna vill också läsa om missfall och graviditeten som sammanställdes under svars-kategorin "graviditet".

Under kategorin religion ville både tjejerna och killarna läsa mer om olika religioners uppfattning kring sex, svars-kategori "religioners uppfattning kring sexuellt umgänge". Tjejerna ville dessutom läsa om andra månggifte, regler och kvinnans status, svars-kategori "andra kulturers regler"

Killarna valde att inte svara under kategorin övergrepp. Tjejerna var intresserade av hur offret kan känna sig efter ett övergrepp, svars-kategori "offret" och brottslingens straff, svars-kategori "straff".

Inom preventivmedelskategorin ville både tjejer och killar läsa om olika sätt att skydda sig mot oönskad graviditet och könssjukdomar, svars-kategori "preventivmedel". Respondenterna ville också läsa om chansen/risken att bli gravid vid användning av ett preventivmedel, svars-kategori "statistik".

Inom kategorin könssjukdomar ville både tjejer och killar läsa om följderna efter en könssjukdom, som sammanfattades under "följder".

Killarna valde att inte svara i kategorin sexuella läggningar medan tjejerna intresse låg inom svars-kategorin "kulturer", där menar tjejerna att de vill läsa om exempelvis hur det är att vara homosexuell.

Varken tjejerna eller killarna valde att ange ett intresse inom sexuella hjälpmedel.

Sista kategorin inom området sex och samlevnad är sexrelaterade jobb, där ville killarna läsa om "horor" som de uttryckte sig, svarskategori "prostitution". Tjejerna ville läsa om orsaken till att någon väljer ett yrke inom sexrelaterade jobb, svarskategori "orsak". De ville också läsa om hur många det finns som arbetar inom sexrelaterade arbeten, svarskategori "statistik".

Det bör påpekas återigen att majoriteten av *respondenterna svarade "inget" på frågan om vad de ville veta mer om*. De ovanstående svaren är de svar som blivit preciserade, men det är ändå intressant att så många svarade att de inte har något intresse för dessa kategorier.

4.3 Respondenterna *vill ha* mer kunskap

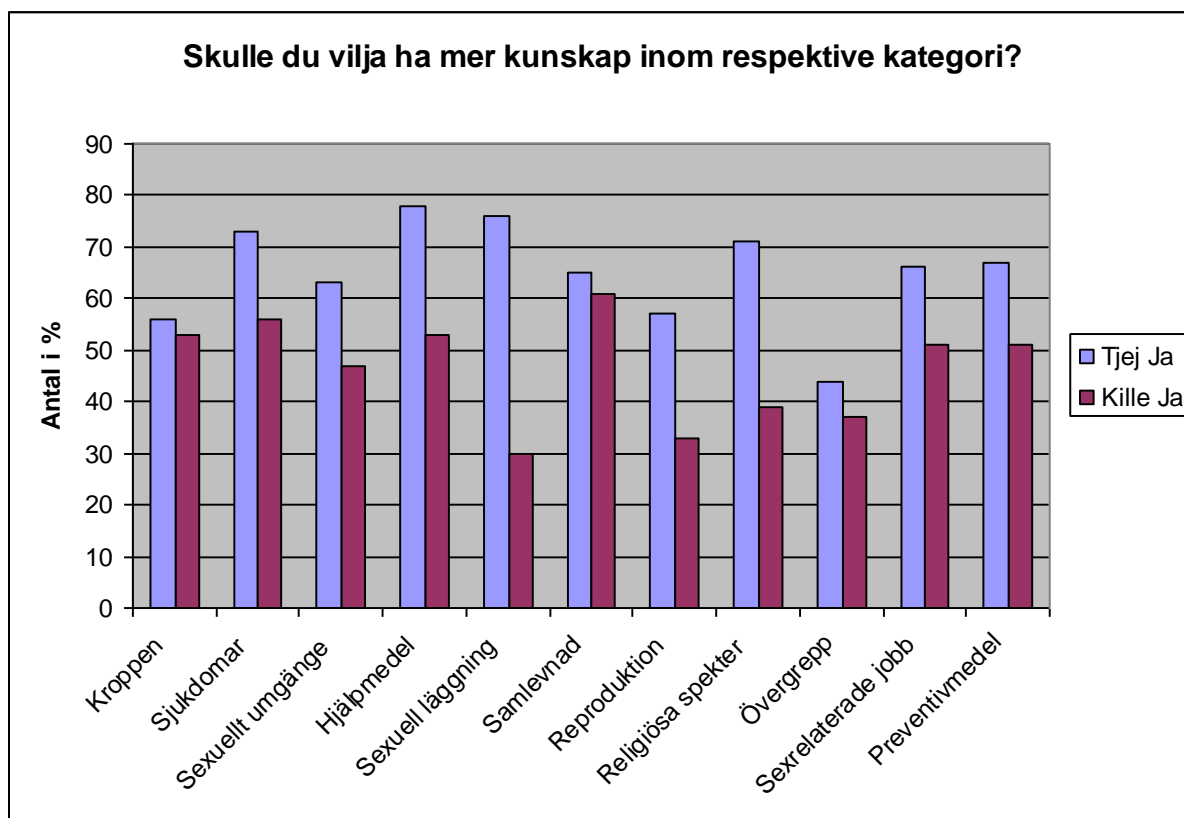

Diagram 1: visar antalet i procent, uppdelat mellan kön, som vill ha mer kunskap inom respektive kategori i sex- och samlevnadsundervisningen (bilaga 2). De som svarat "nej" är resterande procent, inget bortfall.

När respondenterna svarar på om de vill ha mer kunskap inom de olika kategorierna (diagram 1) svarar mer procent tjejer än killar "ja" på alla kategorier, och över 70 % av tjejerna vill ha mer kunskap om "hjälpmedel", "sexuella läggningar" och "sjukdomar". 61 % av killarna vill ha mer kunskaper om "samlevnad". Av killarna är

det endast 30 % om vill ha mer kunskaper inom kategorin "sexuella läggningar". Störst procentuell skillnad i intressefördelning mellan tjejer och killar är det i kategorin "sexuella läggningar" och mest jämnt fördelat intresse mellan tjejer och killar är det i kategorierna "kroppen" och "samlevnad"

Samtidigt som respondenterna tycker att alla kategorier bör tas upp i skolan är de mer oense om huruvida de vill ha mer kunskaper inom de olika kategorierna. Tjejerna är övervägande mer positiva än killarna till att få mer kunskaper inom området, vilket kan bero på en allmän mer positiv studieinställning. Det kan också tänkas att tjejerna är mer positiva till mer kunskaper eftersom de kommer in i puberteten tidigare än pojkar och kanske har funderat mer kring de olika kategorierna än vad killarna har.

Anledningen till att respondenterna är oense om de vill ha mer kunskaper, kan bero på att de anser sig redan veta allt inom kategorierna, eller att de inte har något större intresse av att lära sig mer. Det tjejerna vill ha mer kunskaper om är "hjälpmedel" och "sexuella läggningar" medan killarna vill läsa om "samlevnad". Det är anmärkningsvärt att tjejerna vill ha mer kunskaper om sexuella läggningar medan killarna tar avstånd från denna kategori. Det kan kanske bero på att det inte är lika laddat för en tjej att komma ut med en annan läggning som det är för en kille.

4.4 Resultatet ger dubbelt budskap

Majoriteten av tjejerna angav att de vill ha mer kunskap inom alla kategorier utom "övergrepp", medan majoriteten av killarna angav att de vill ha mer kunskaper inom sex av de elva kategorierna (se diagram 1). Det kan ses som ett övervägande positivt resultat bland respondenterna till att de vill ha mer kunskaper inom området. Det som däremot är motsägande i resultaten är att de i första enkäten (bilaga 2) också svarade att respondenterna inte var intresserade av något inom kategorierna eller så gav respondenterna inget svar på vad de var intresserade av. De svar som preciserades (se tabell 2) var liknande de svar respondenterna gav på frågan om vad de läst om tidigare i sin undervisning (se tabell 1). Till exempel i kategorin om kroppen svarade både killar och tjejer att de läst om kroppens funktion, sex och sjukdomar och puberteten. Både killar och tjejer angav sedan att de var intresserade av att läsa mer om kroppen och sjukdomar. Eftersom respondenterna angav att de både ville ha mer kunskaper men att de inte visade något intresse för kategorierna

genomfördes en andra enkät (bilaga 3). I diskussionen diskuteras svaren från båda enkäterna.

4.5 Kategorierna bör tas upp i skolan

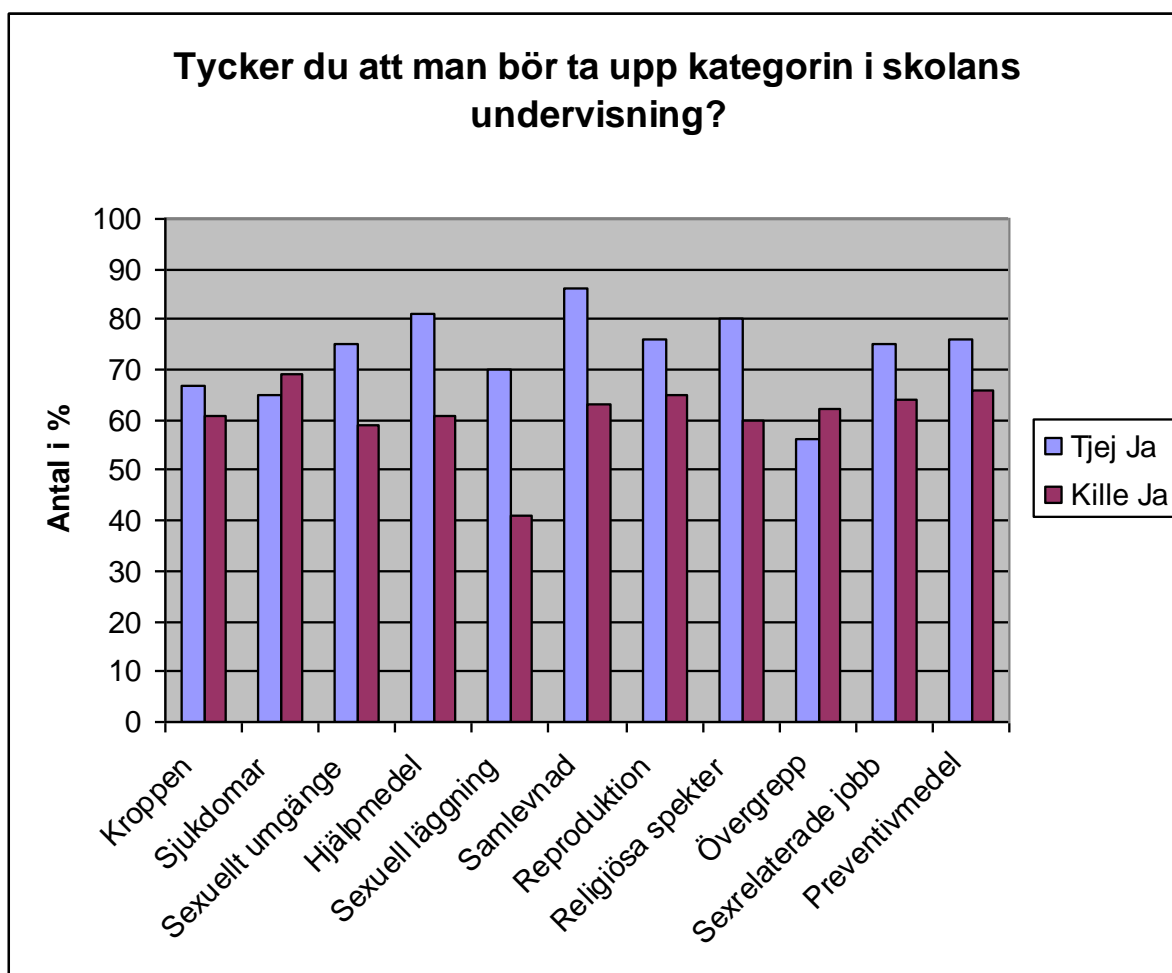

Diagram 2: visar antalet i procent, uppdelat mellan kön, som vill ha respektive kategori i undervisningen. De som svarat "nej" är resterande procent, inget bortfall.

Majoriteten av respondenterna, både tjejer och killar, i första enkäten svarade att de ansåg att respektive kategori bör tas upp i skolan (se diagram 2), utom killar inom kategorin "sexuella läggningar" där 59 % ansåg att kategorin inte bör tas upp i skolan. Mest procent tjejer svarade "ja" på denna fråga utom i kategorierna "sjukdomar" och "övergrepp" där flest procent killar ansåg att det borde tas upp i skolan. Störst procentuell skillnad mellan tjejer och killar var det i kategorin "sexuella läggningar" och mest jämt mellan tjejer och killar i åsikten om kategorin bör tas upp i skolan var inom kategorin "sjukdomar".

Majoriteten av respondenterna, både tjejer och killar, var eniga i undersökningen om att de olika kategorierna skulle tas upp i skolan utom killar om att ta upp kategorin "sexuella läggningar". 59 % av killarna vill inte läsa om "sexuella läggningar" i skolans undervisning. Genomgående i alla frågor var det tydligt att killarna tog avstånd från att visa något intresse inom kategorin "sexuella läggningar", vilket diskuteras närmre senare. Att respondenterna i övrigt var så eniga om att man bör ta upp kategorierna i skolans undervisning gav visa på att de tycker det är viktigt att läsa om ämnet sex och samlevnad.

4.6 Respondenterna visar fortfarande ett lågt intresse

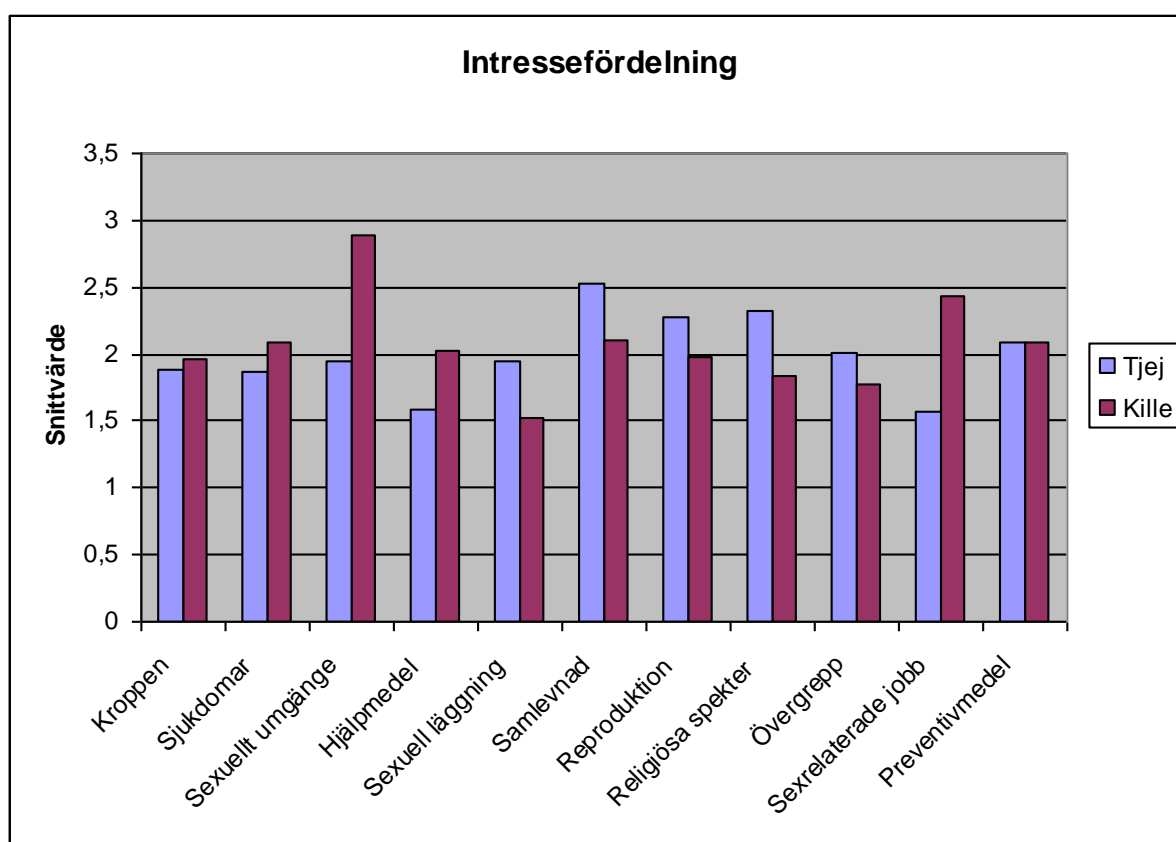

Diagram 3: visar snittvärdet för intressefördelningen uppdelat mellan kön.

Intressefördelningen mellan killar och tjejer inom de olika kategorierna visas i diagram 3. Killarna har ett snittvärde på sitt intresse över hälften inom kategorin "sexuellt umgänge". Det som tjejerna graderat som mest intressant var "samlevnad". Dessa kategorier, killarna i "sexuellt umgänge" och tjejerna i "samlevnad", var de enda kategorierna som fick ett snittvärde över hälften och tolkas som intressant bland respondenterna. Minst intressant angav killarna var kategorin "sexuell läggning" och tjejerna angav "sexrelaterade jobb" som minst intressant. Störst

procentuell skillnad i intresset mellan killar och tjejer var i kategorierna "sexuellt umgänge" och "sexrelaterade jobb" där killarna visade ett större intresse än tjejerna.

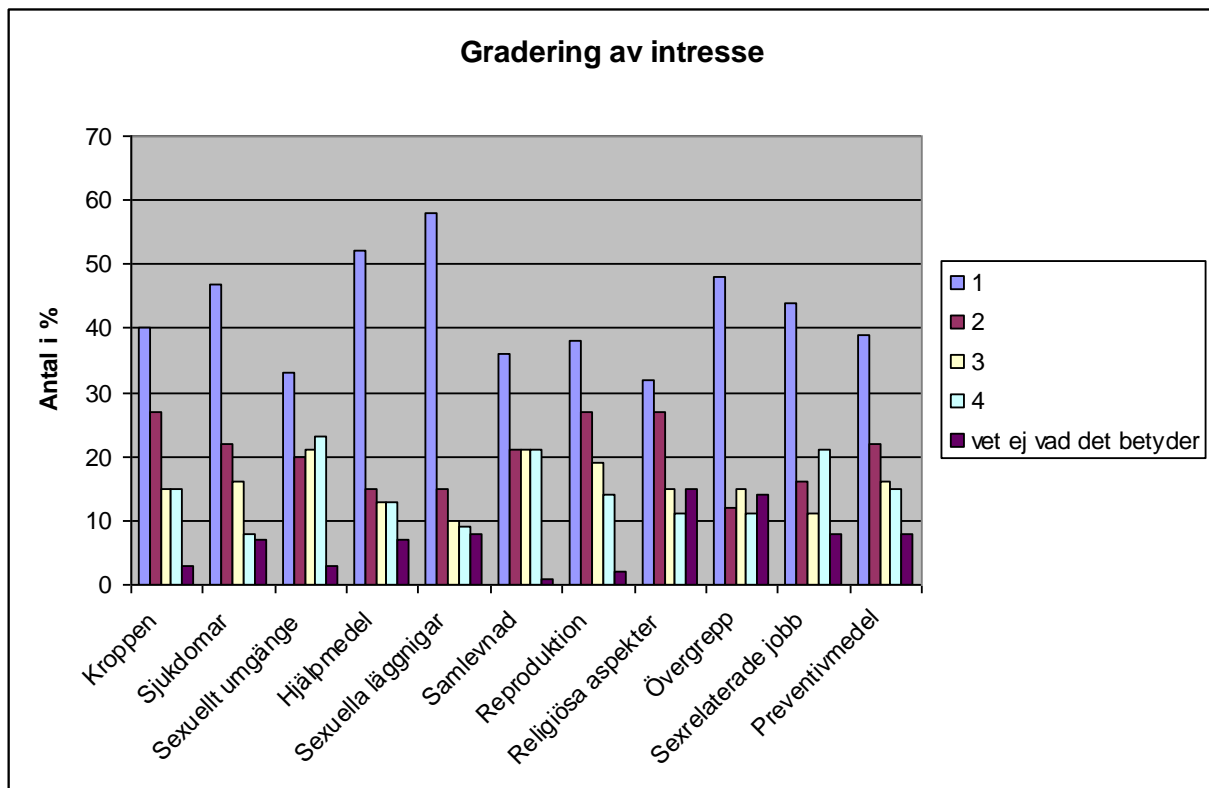

Diagram 4: visar vilken gradering respondenterna svarade i varje kategori. Antal respondenter visas i procent. Svaren är de sammanlagda värdena, oavsett kön.

I varje kategori svarade flest respondenter med en etta i gradering (se diagram 4) vilket innebär att eleverna inte är intresserade av området. De kategorier som fick flest fyror av respondenterna var "sexuellt umgänge", "samlevnad" och "sexrelaterade jobb". Den kategori som hade störst procentuell skillnad mellan gradering ett och fyra var "sexuella läggningar" vilket innebär att respondenterna är mest eniga om att denna kategori inte är intressant.

Inom kategorierna "övergrepp" och "religiösa aspekter" är det över 10 % av respondenterna som inte vet vad begreppen betyder (diagram 4). Även i kategorin "sexuella läggningar" är det 8 % som inte vet vad det betyder, medan det i kategorin "samlevnad" endast är 1 % som inte vet vad det betyder.

Det är intressant att respondenterna svarat att de inte har något intresse av kategorierna även på den andra enkäten. Det bristande intresset kan bero på faktorer som att de inte vill erkänna ett intresse eller nyfikenhet för området, eller att

kompisen satt för när bredvid. Men när resultatet visar likadant för både enkät ett och två, att det inte finns något större intresse, anses resultatet tillförlitligt.

5. Diskussion

5.1 Metoddiskussion

Undersökningen genomfördes bland 105 respektive 118 respondenter. Underlaget kan vara lite tunt, dock passerades minimum gränsen som är 100 respondenter för ett trovärdigt resultat (Bjurwill, 2001) Med ett få antal respondenter påverkas resultatet i större utsträckning, även av små avvikelser.

Resultatet av första enkäten visade att majoriteten av respondenterna både ansåg att de ville ha mer kunskap inom alla kategorier utom två (se diagram 1), medan de samtidigt svarade "inget" eller inte gav något svar på frågan om vad de var intresserade av inom kategorin (se tabell 2). Det kan tänkas att det berodde på att cirka hälften av respondenterna hade begränsat med tid i första enkäten och därmed lät bli att svara på denna fråga. Det kan också tänkas att de helt enkelt inte är intresserade, även om de vill ha mer kunskaper. För att ta reda på om de var ointresserade av området sex och samlevnad eller om bristen på svar berodde på tidsbristen genomfördes en andra enkät med fasta svarsalternativ så att enkäten gick fortare att svara på. Respondenterna svarade på alla frågor i den andra enkäten, så svarsfrekvensen blev bättre.

Om enkäten hade gjorts om skulle den första (bilaga 2) ha gjorts kortare, eftersom långa enkäter blir jobbiga att svara på och då kan sänka svarsfrekvensen (Kylén, 2004). Öppna frågor tvingar också respondenterna att tänka till och med egna ord skriva ner svar i enkäten, vilket tar längre tid än en enkät med redan färdigställda svarsalternativ. En kombination av en lång enkät och öppna frågor utgjorde ett problem för undersökningen, eftersom respondenterna inte fann intresse eller lust att svara, i och med att bortfallet på den öppna intressefrågan (delfråga 2 i respektive kategori) i första enkäten (bilaga 2) blev större än 20 %. Anledningen till att det blev ett stort bortfall kan ha varit elevernas tidsbrist. Den långa enkäten gjorde också att svaren minskade i kvalitet, tanken var nämligen att respondenterna skulle ha specificerat sina svar men istället blev det att de svarade "det mesta" eller inte gav något svar vilket blir svårt att analysera, en annan orsak till detta kan ha varit att respondenterna heller inte hade kunskapen till att specificera svaren. Istället för att

då erkänna och skriva att respondenten inte vet, kan det tänkas att svaren "det mesta" och "inget" är mindre pinsamt att skriva. En sista ändring med första enkäten skulle vara att ändra ordning på informationstexten och frågan om kön och årskurs. Det blev nämligen så att respondenterna hoppade över informationen och istället frågade rätt ut i klassrummet, som i sin tur störde ordningen.

En sak värd att nämnas är att 26 % av respondenterna tolkade frågan om "sexuellt umgänge" som om det var sexuella läggningar som efterfrågade. Anledningen till detta kan vara att ungdomar inte vet vad ett sexuellt umgänge betyder eller kopplar ihop begreppet med annat. Kanske hade enkätens begrepp behövts omformulerats så att fler förstod betydelsen, eller så bör kanske begreppet förklaras och användas mer i skolan.

Den andra enkäten (bilaga 3) gav bättre svarsfrekvens, dock var denna lika lång men lättare och snabbare att svara på. Andra enkäten (bilaga 3) genomfördes eftersom det var ett motsägande resultat i första enkäten. Informationstexten ändrades så att den kom först, vilket också visade sig ge bättre respons av förståelse. Det enda som borde ha gjorts annorlunda med enkäten är den sista uppgiften där respondenterna skulle rangordna huvudrubrikerna. Den sista uppgiften borde ha lösts på så vis att den skulle ha fått en egen tabell att rangordnas i, i stället för som en del av intressevärderingsfrågan. Rangordningsfrågan fick så dålig svarsfrekvens att den valdes att plockas bort ur resultatet vilket kan bero på att frågan var otydligt formulerad. Frågan skulle kunna vara i en del för sig själv efter intressedelen istället för tillsammans med intressedelen för att göra frågan tydligare. Det var bra att det fanns en "vet ej vad det betyder" ruta då denna användes mer och blir ett bra mått på vad eleverna inte besitter kunskap inom. "Annat förslag" valdes att tas med för att det ibland kan kännas jobbigt för respondenten om den känner att det i enkäten fattas något som borde vart med, det var däremot ingen respondent som angav något "annat" vilket kan tolkas som ett ointresse, eller återigen att de inte kan komma på något mer. Något som bör nämnas är varför det inte fanns förklaring för samtliga siffervärden, utan bara en skala från 1-4 där ett var "inte intressant" och fyra "mycket intressant". Kanske kunde siffervärdena ha specificerats, men eftersom det inte fanns något hinder under undersökningarna eller vid tolkningen av resultatet, så finner vi inte detta som ett problem. En enkät som denna med svarsalternativ gör att

respondenterna svarar, men samtidigt kan det tänkas att man får bättre och mer utförliga svar i öppna frågor om respondenterna har tid på sig att svara ordentligt.

När undersökningen utfärdades uppkom vissa faktorer som kan ha påverkat resultatet. I en av klasserna under första delen av undersökningen avbröt den ordinarie läraren mitt i undersökningen och sa att respondenterna kunde gå eftersom lektionstiden var slut. Att läraren tillät respondenterna att gå påverkade de sista frågorna i enkäten, eftersom några respondenter valde att gå istället för att skriva färdigt enkäten. I en klass hade respondenterna andra projekt på gång som de skulle arbeta med så fort de skrivit färdigt enkäten. Att respondenterna ville arbeta med ordinarie arbetsuppgifter kan ha gjort att de inte lagt ner så mycket tid på svaren eftersom de ville bli färdiga snabbt. Vissa klasser hade mindre tid på sig att svara på enkäten medan andra klasser hade obegränsad tid, detta i sin tur kan ha påverkat resultatet.

5.2 Resultatdiskussion

5.2.1 Skolans kursböcker

Resultatet visar att elever har fått kunskaper i skolan inom sex och samlevnad som mycket speglas av kursböckerna. Detta kan vara en av anledningarna till att de inte visar något större intresse för området sex och samlevnad eftersom Nelson (2006) visar på att elever inte anser kursböckerna vara bra. Bäckman (2003) visar också på att elever vill att undervisningen ska utgå från diskussioner, vilket kursböckerna inte öppnar upp för. Det stämmer med undersökningen att eleverna då blir ointresserade.

5.2.2 Goda kunskaper om preventivmedel

Statistiken visar på att könssjukdomar och aborter ökar (Smittskyddsinstitutet, 2008a; Smittskyddsinstitutet 2008b; Smittskyddsinstitutet, 2009; Socialstyrelsen, 2008) vilket kan anses underligt eftersom resultatet visar att eleverna vet väldigt mycket om preventivmedel. Det märktes tydligt i undersökningen att respondenterna, både tjejer och killar, hade mycket goda kunskaper inom kategorin "preventivmedel" eftersom så många olika alternativ uppgavs. Det kan då tänkas att problemet med de ökande siffrorna i statistiken inte beror på okunskap, utan snarare på andra faktorer.

Undervisningen visar dock bara att eleverna vet att preventivmedlen finns, inte om de vet hur de används eller fungerar.

5.2.3 Skolan fostrar eleverna in i heterosexaliteten

Att killarna var så emot att läsa om "sexuella läggningar" kan bero på skolans tendens att fostra barnen in i heterosexualiteten (Allans et al, 2008) och att det då finns en rädsla för att ingå i en minoritetsgrupp och därför svarar de att de inte vill ha mer kunskaper om sexuella läggningar som ett försvar, och ett bevis på att de inte tillhör någon av dessa minoritetsgrupper. Respondenterna garanterades anonymitet så rädslan för att någon ska veta vad de svarat borde inte finnas, men kan tänkas finnas ändå. Det kan ha varit känsligt att läraren var i klassrummet eller att kompiserna satt för nära bredvid. Det kan också tänkas att respondenterna lever i ett öppet klimat där det inte är känsligt att prata om sexuella läggningar och de anser att de vet allt redan. Hillier (et al, 2008) visar att undervisning om homosexuell läggning är ovanlig i skolan och undersökningen pekade inte alls lika tydligt på att respondenterna skulle ha denna kunskap som den gjorde med kunskaperna om "preventivmedel", så materialet pekar mer på en rädsla för det okända. Om så är fallet är det extra viktigt att sexuella läggningar tas upp inom sex och samlevnad i skolan för att öka kunskaperna och minska risken för att diskriminering uppstår på grund av okunskap, vilket är skolans ansvar (Skolverket, 1998).

5.2.4 Lågt intresse

Resultatet visar att det mest frekventa svaret, både av tjejer och killar, var den lägsta graden av intresse på alla kategorier. Detta säger emot tidigare forskning som visar på att ungdomar har ett stort intresse för sex och samlevnad (Kang et al, 2007; Oscarsson et al, 2009). Trots att respondenterna tycker att man ska ta upp området sex och samlevnad i skolan så finns det ett sparsamt intresse för området. Det sviktande intresset kan bero på återigen att de inte vill erkänna att de är intresserade av området ifall materialet skulle läsas av till exempel någon lärare. Även om frågan ställdes om vad de var intresserade av i allmänhet så var befann sig respondenterna i skolan på en av deras lektioner och deras lärare var i klassrummet. Alla dessa faktorer kan bidra till att respondenterna svarar på vad de är intresserade av att veta i skolans undervisning. Att skolan ofta inte är någon trygg plats (Allan et al, 2008) och

att vi var totala främlingar kan påverka eleverna att inte vilja svara ärligt på ett så pass intimt område, även om de är anonyma.

5.2.5 Killar och tjejers intresse

Det som utmärker sig i skillnaderna mellan killar och tjejers intresse, är att killarna inte är intresserade av och inte anser att man bör läsa om sexuella läggningar i skolan. Tjejerna är mer positiva till att både ha mer kunskaper inom kategorierna och att de bör tas upp i skolan. Att intresset är delat mellan tjejer och killar kan göra situationen ännu svårare för läraren i undervisningssituationen. I många kategorier, som "samlevnad", "reproduktion" och "preventivmedel" är intresset lika mellan tjejer och killar, så det kan tänkas vara lämpligt att kursböckerna utgår från dessa ämnen och det kan vara därför kategorierna inte väcker så mycket intresse hos varken tjejer eller killar. Den kategori där svaren varierat mest mellan tjejer och killar i alla frågor är "sexuella läggningar" där killarna tydligt visar att de inte vill läsa om detta och inte är intresserade, som diskuterats tidigare. Selberg (1999) visar på att elevinflytande innebär större kunskapsförvärvning, men det kan innebära ett problem när eleverna inte vill lära sig om de områden som de måste, enligt Lpo94 (Skolverket, 1998) och kursplaner (Skolverket, 2000). Att killarna inte vill läsa om sexuella läggningar kan till exempel medföra en okunskap som skapar fördomar. Läraren kanske då får utgå från elevernas intresse för att därigenom föra in information om de områden de inte har intresse för.

5.2.5 Slutsats

Vår undersökning ger oss två svar. Respondenterna anser att detta område ska tas upp i skolans undervisning, men samtidigt har de inte brinnande intresse av sex och samlevnad. Respondenternas svar kan peka på att de inser att området är viktigt och att man därför bör lära sig om sex och samlevnad, men deras intresse ligger egentligen i de erotiska diskurserna (Allan, 2005) utanför skolan. Problematiken med skolans undervisning i området sex och samlevnad kan alltså vara att lärarna inte får eleverna intresserade, att de inte anser att de har någon nytta av kunskaperna de får i skolan (Hillier et al, 2008) och att de därför inte lär sig någon djupare kunskap (Selberg, 1999). Frågan är då hur vi väcker elevernas intresse innanför skolans väggar?

Syftet med undersökningen var att undersöka elevers intresse inom sex och samlevnad i högstadiet, för att få en uppfattning om vad elever önskar för kunskaper inom området. Våra resultat visade att eleverna inte är intresserade av området sex och samlevnad. Respondenternas svar kan bero på att enkäterna var dåligt formulerade, eller att vi skulle ha gjort undersökningen utanför skolan för att respondenterna inte skulle bli färgade av vad de var intresserade av i skolans undervisning. Men samtidigt visar resultatet att eleverna tycker det är viktigt att ta upp området sex och samlevnad i skolan. Det kan tänkas att eleverna är nöjda med att få kunskaper i den officiella diskursen inom skolan, precis det som kursböckerna tar upp och att de vill ha sina diskussioner inom den erotiska diskursen (Allan, 2005) i fred utanför skolan.

6. Sammanfattning

I dagens samhälle har många ungdomar allvarliga hälso- och sociala problem relaterade till sexuellt överförbara sjukdomar (Shoveller et al, 2006), vilket är en av anledningarna till varför undervisningen inom sex och samlevnad behövs. Nelson (2006) menar att läroboken används av lärare men ej av elever eftersom de inte anser att innehållet är bra. Det är elevernas intresse inom sex och samlevnad som har undersökts. Enligt Allan (2005) delas elevers kunskaper inom sex och samlevnad in i två diskurser, den erotiska och den officiella. Den erotiska diskursen innehåller kunskaper som de får genom att diskutera med vänner och den officiella diskursen innehåller kunskaper som de får från skolan. Selberg (1999) menar att ett större elevinflytande resulterar i en mer aktiv process av lärande, som i sin tur ger en djupare och bredare kunskap. Syftet blir att undersöka elevers intresse inom sex och samlevnad för att lärare ska kunna dra nytta av materialet och därmed kunna förbättra innehållet i skolans undervisning.

Undersökningen genomfördes med två enkäter på tre grundskolor i högstadiet. Enkäterna bestod av både öppna och slutna frågor. Resultatet sammanställdes och analyserades för att sedan redovisas i tabeller, diagram och text.

Det resultat som utmärkte sig mest var att killarna inte vill läsa om, och tar ett stort avstånd till "sexuella läggningar" och inte anser att man bör ta upp den kategorin i skolans undervisning medan tjejerna är mer positiva överlag än killarna både till att ta upp kategorierna i skolans undervisning och att få mer kunskaper inom kategorierna. Kategorierna som respondenterna visade störst intresse för att veta mer om var "sexuellt umgänge" och "samlevnad". Resultatet visade att eleverna överlag inte är intresserade av området sex och samlevnad. Men samtidigt visar resultatet att eleverna tycker det är viktigt att ta upp området sex och samlevnad i skolan. Det kan tänkas att eleverna är nöjda med att få kunskaper i den officiella diskursen inom skolan, precis det som kursböckerna tar upp och att de vill ha sina diskussioner inom den erotiska diskursen (Allan, 2005) i fred utanför skolan.

7. Referenser

- Allan, A., Atkinson, E., Brace, E., DePalma, R., & Hemingway, J. (2008). Speaking the unspeakable in forbidden places: addressing lesbian, gay, bisexual and transgender equality in the primary school. *Sex education* Vol. 8, No. 3, (s 315-328).
- Allen, L. (2005). *Sexual subjects: young people, sexuality and education*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Allen, L. (2009). "It's not who they are it's what they are like": *re:conceptualising sexuality education's 'best educator' debate*. *Sex education* Vol. 9, No.1, (s 33-49).
- Andréasson, B., Bondeson, L., Forsberg, K., Gedda, S., Luksepp, K., & Zachrisson, I. (1993). *Bios Biologi för högstadiet*. Örebro: Ljungföretagen.
- Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Bäckman, M. (2003). *Kön och känsla – samlevnadsundervisning och ungdomars tankar om sexualitet*. Göteborg: Makadam.
- Ejlertsson, G. (1996). *Enkäten i praktiken – En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Fabricius, S., Holm, F. Mårtensson., R. Nilsson, A., Nystrand, A. (2006) *Spektrum Biologi*. Stockholm: Liber.
- Forsberg, E. (2000). *Elevinflytandets många ansikten*. Uppsala: Acta universitatis upsaliensis.
- Henriksson, A. (2002) *Biologi Gleerups NO*. Viborg: Nörhaven Book.
- Hillier, L., Mitchell, A. (2008). "It was as useful as a chocolate kettle": sex education in the lives of same-sex-attracted young people in Australia. *Sex education* Vol. 8, No. 2, (s 211-224).
- Kang, M., Quine, S. (2007). Young people's concerns about sex: unsolicited questions to a teenage radio talkback programme over three years. *Sex education* Vol. 7, No. 4, (s 407-420).
- Kylén, J-A. (2004). *Att få svar*. Stockholm: Bonnier Utbildning AB.
- Jonsson, A-C., Petterson, M. (2009). Ungdomar, sexualitet och relationer. I Magnusson, C., Häggström-Nordin, E. (red). (s 888-888) Lund : Studentlitteratur.
- Magnusson, C., Häggström-Nordin, E. (2009). *Ungdomar, sexualitet och relationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Nelson, J. (2006). Hur används läroboken av lärare och elever? *NORDINA* No. 4, (s 16-27).

Oskarsson, M., Jidesjö, A., Strömdahl, H., Karlsson, K.G. (2009). Science in society or science in school: Swedish secondary school science teachers' beliefs about science and science lessons in comparison with what their students want to learn. *NORDINA* No. 5, (s 18-34).

Powell, E. (2008). Young people's use of friends and family for sex and relationships information and advice. *Sex education* Vol. 8, No. 3, (s 289-302).

Selberg, G. (1999) *Elevinflytande i lärandet* Luleå: Universitetstryckeriet.

Shoveller, J A., Johnson, J L., Savoy, D M., Pietersma, WAW. (2006). Preventing sexually transmitted infections among adolescents: an assessment of ecological approaches and study methods. *Sex education* Vol.6, No. 2, (s 163-183).

Skolverket. (1998). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94*. Hämtat från Internet 2010-04-21, <http://www.skolverket.se/skolfs?id=1332>

Skolverket. (2000). *Kursplan för biologi*. Hämtat från internet 2010-04-21, <http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3879/titleId/BI1010%20-%20Biologi#top>

Smittskyddsinstitutet. (2008a). *Statistik för gonorré* Hämtad från internet 2010-04-21, www.smittskyddsinstitutet.se/statistik/gonorre/?t=age

Smittskyddsinstitutet. (2008b). *Statistik för klamydiainfektion* Hämtad från internet 2010-04-21, www.smittskyddsinstitutet.se/statistik/klamydiainfektion/?t=age

Smittskyddsinstitutet. (2009). *HIV-statistik* Hämtad från internet 2010-04-21, www.smittskyddsinstitutet.se/upload/EPI-Aktuellt/2010/hivstatistik-2009-smi.gif

Socialdepartementet. (2002). *Mål för folkhälsan. Regeringens proposition 2002/03:35*. Hämtat från internet 2010-04-21, <http://www.regeringen.se/content/1/c4/12/59/ce6a4da9.pdf>

Socialdepartementet. (2007). *En förnyad folkhälsopolitik. Regeringens proposition 2007/08:110*. Hämtat från internet 2010-04-21, <http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/09/78/2ee01484.pdf>

Socialstyrelsen. (2008). *Statistik över aborter* Hämtad från internet 2010-04-21, www.socialstyrelsen.se/statistik/statistikdatabas

Statens folkhälsoinstitut. (2009). *Folkhälsopolitikens målområde 8. Sexualitet och reproduktiv hälsa*. Hämtat från internet 2010-04-21, <http://www.fhi.se/sv/Om-oss/Folkhalsopolitikens-malomraden/8-Sexualitet-och-reproduktiv-halsa/>

Trimble, L. (2009). Transformative conversations about sexualities pedagogy and the experience of sexual knowing. *Sex education* Vol.9, No.1, (s 51-64).

Trost, J. (2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Unicef. (1989). *Barnkonventionen – artikel 12*. Hämtat från internet 2010-04-27, <https://www.unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionen-i-olika-versioner/barnkonventionen-hela-texten#tolv>

Utbildningsdepartementet. (2008). *Tydligare mål och kunskapskrav – nya läroplaner för skolan Prop. 2008/09:87* Hämtat från internet 2010-04-23, <http://www.regeringen.se/sb/d/10003/a/117269>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtat från internet 2110-06-08, http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf

WHO. (1948). *What is the WHO definition of health?*. Hämtat från internet 2010-04-23, <http://www.who.int/suggestions/faq/en/index.html>

BILAGA 1:

Hej!

Vi heter Linda Elovsson och Helen Rosenqvist och läser till lärare mot de äldre åldrarna. Vi är nu inne på slutfasen av vår utbildning och gör därmed vårt examensarbete. Vi gör en undersökning om sex- och samlevnadsundervisningens innehåll. Vi vill därför be om era barns uppfattning inom detta område. Alla medverkande garanteras fullständig anonymitet, och ert barn kan när som helst avbryta sin medverkan. Materialet kommer att sammanställas och användas i vårt arbete, för att sedan publiceras.

Vid frågor kontakta gärna:

Linda Elovsson: 07XX-XXXXXX

Helen Rosenqvist: 07XX-XXXXXX

BILAGA 2:

Enkätundersökning om sex och samlevnad

Ringa in: Tjej Kille
 Åk7 Åk8 Åk9

När du svarar på frågorna så fundera på vad du läst i skolan och vad du är intresserad av att veta mer om, inom ämnet sex och samlevnad. Tänk på att du kan vara intresserad av många saker som du inte läst om i skolan.

1. Vad har du läst om kroppen, i din undervisning?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller kroppen?

Skulle du vilja ha mer kunskap om kroppen än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

2. Vad har du läst om för slags sexuella umgängen, i din undervisning?

Vad är du intresserad av att veta mer om inom sex?

Skulle du vilja ha mer kunskap om sex än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

3. Vad har du läst om samlevnad, i din undervisning?

Vad är du intresserad av att veta mer om inom samlevnad?

Skulle du vilja ha mer kunskap om samlevnad än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

4. Vad har du läst om reproduktion, i din undervisning?

Vad är du intresserad av att veta mer om inom reproduktion?

Skulle du vilja ha mer kunskap om reproduktion än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

5. Har du diskuterat religion tillsammans med sex, i din undervisning?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller dessa religiösa aspekter?

Skulle du vilja ha mer kunskap om religiösa aspekter än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

6. Vad har du fått undervisning om när det gäller sexuella övergrepp?

Vad räknas som sexuella övergrepp?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller övergrepp?

Skulle du vilja ha mer kunskap om övergrepp än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

7. Vad känner du till för preventivmedel, som skolan har lärt dig?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller preventivmedel?

Skulle du vilja ha mer kunskap om preventivmedel än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

8. Vilka könssjukdomar känner du till, som skolan har lärt dig?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller könssjukdomar?

Skulle du vilja ha mer kunskap om könssjukdomar än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

9. Vilka olika sexuella läggningar känner du till, som skolan har lärt dig?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller sexuella läggningar?

Skulle du vilja ha mer kunskap om sexuella läggningar än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

10. Vilka sexuella hjälpmedel känner du till, som skolan har lärt dig?

Vad är du intresserad av att veta mer om när det gäller sexuella hjälpmedel?

Skulle du vilja ha mer kunskap om hjälpmedel du inte nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

11. Vilka sexrelaterade jobb känner du till, som skolan har lärt dig?

Vad är du intresserad av att veta mer om inom sexrelaterade jobb?

Skulle du vilja ha mer kunskap om sexrelaterade jobb än det du nämnt idag? Ja Nej

Är detta något du tycker man ska ta upp i skolans undervisning? Ja Nej

BILAGA 3:

Enkätundersökning om sex och samlevnad

Gradera de olika alternativen under rubrikerna. 1 betyder att du inte alls är intresserad av ämnet och 4 betyder att du är mycket intresserad av ämnet. Om du inte vet vad ämnet betyder kryssar du i "vet inte vad det betyder"- rutan.

Rangordna därefter rubrikerna (endast rubrikerna) efter hur gärna du vill läsa mer om dessa kategorier. Placera 1 vid den kategori som du helst vill läsa om, avsluta med 11 på den kategori du är minst intresserad av.

Ringa in: Tjej Kille
 åk7 åk8 åk9

Inte intressant		Mycket intressant		Vet ej vad det betyder	Rangordna 1-11
1	2	3	4		

Kroppen					
Könsorganens uppbyggnad					
Klitoris					
Ollonet					
Lubrikation					
Erektion					
Pubertet					
Menstruation					
Manlig omskäring					
Kvinnlig omskäring					
G-punkt					
Rakning					
Hygien					

Sjukdomar					
Klamydia					
HIV/AIDS					
Herpes					
Gonorré					
Kondylom					
Flatlöss					
Skabb					
Syfilis					
Svamp					

Inte intressant		Mycket intressant	
1	2	3	4

Vet ej vad det betyder

Rangordna 1-11

Sexuellt umgänge					
Oskuld					
Kyssar					
Första samlaget					
Sexfantasier					
Onani					
Petting					
Förspel					
Oralsex					
Vaginalsex					
Analsex					
Sexteknik					
Orgasm					
Sexställningar					
Sexuella problem					
Sex med mer än en person					

Hjälpmedel					
Pornografi					
Dildo					
Penisring					
Analplugg					
Glidmedel					
Viagra					
Vibrator					
Massageolja					
Lösvagina					
Docka					
Geishakulor					

Sexuella läggningar					
Homosexualitet					
Heterosexuallitet					
Transsexualitet					
Bisexualitet					
Sexuella avvikelser					
Fetischism					

Inte intressant		Mycket intressant	
1	2	3	4

Vet **ej**
vad det
betyder

Rangordna
1-11

Samlevnad					
Känslor					
Singel					
Att vara kär					
Självförtroende					
Bli ihop					
Att visa intresse					
Familjeförhållanden					
Skilsmässa					
Förlovning/Giftermål					
Otrohet					
Svartsjuka					
Att göra slut					
Att komma ut					

Reproduktion					
Naturlig befruktning					
Konstgjort befruktning					
Fosterutveckling					
Graviditet					
Förlossning					
Missfall					
Abort					

Religiösa aspekter					
Rätt och fel					
Kvinnans status					
Mannens status					
Månggifte					
Celibat					

Övergrepp					
Våldtäckt					
Kränkning					
Trafficking					

Inte intressant		Mycket intressant	
1	2	3	4

Vet ej vad det betyder

Rangordna 1-11

Sexrelaterade jobb					
Strippa					
Eskort					
Pornografi					
Prostituerad					
Hallick					

Preventivmedel					
Kondom					
P-piller					
P-stav					
Pessar					
Spiral					
Minipiller					
Dagen-efter-piller					
P-plåster					
P-kudde					
P-ring					
P-spruta					

Annat förslag:
